

YAN LIANKE
PATLAMA
KAYITLARI
ROMAN

2. BASKI

Çeviri: ERDEM KURTULDU

♥ can
çağdaş

YAN LIANKE
PATLAMA
KAYITLARI

Can Çağdaş

Patlama Kayıtları, Yan Lianke

Çince aslından çeviren: Erdem Kurtuldu

Zhalie Zhi

© 2004, Yan Lianke

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2019

2. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi Editörü: Cem Alpan

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1 Oda:1

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-3972-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

YAN LIANKE
PATLAMA
KAYITLARI

ROMAN

Çince aslından çeviren

Erdem Kurtuldu

♥can

YAN LIANKE, 1958'de Çin'in Henan eyaletinde yoksul bir çiftçi ailenin oğlu olarak doğdu. Ailesi onu üniversiteye gönderme olanağından yoksun olduğu için askere yazdırdı. Orduda propaganda yazarı rütbesine yükselen Lianke sivil yaşama geçtikten sonra 1979'da yazarlığa başladı. 1985'te politika ve eğitim dallarında öğrenim gördüğü Henan Üniversitesi'nden mezun oldu, 1991'de Halk Kurtuluş Ordusu Sanat Akademisi Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. 15 roman, 50 novella, 40'tan fazla öykü, beş deneme derlemesi, altı edebiyat eleştirisi derlemesi, yaklaşık 12 TV ve sinema filmi senaryosu yazdı. Aralarında Franz Kafka Ödülü, Man Asya Edebiyat Ödülü, Man Booker Uluslararası Ödülü'nün yer aldığı 10 ödül kazandı. 2011'de yayımlanan *Kurmacayı Keşfetmek* adlı 19. ve 20. yüzyıl Çin ve dünya edebiyatı incelemesinde öne sürdüğü "mito-gerçekçilik" ya da "ruhun gerçekçiliğı" adını verdiği "gerçeğı aşkın gerçekçilik" görüşü, gerçekçilik konusundaki küresel tartışmalarda yerini aldı.

ERDEM KURTULDU, 1981'de İstanbul'da doğdu. 2006'da Ankara Üniversitesi DTCF Sinoloji Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Çin hükümetinin verdiği bursla Beijing Dil ve Kültür Üniversitesi'nde Çince dil çalışmalarına devam etti. Çin'den döndükten sonra çeşitli sektörlerde tercüman olarak çalıştı. Çevirmenin bir de YKY Kâzım Taşkent Klasik Yapıtlar Dizisi için hazırlayıp çevirdiğı bir şiir derlemesi vardır.

Birinci Bölüm

Önsöz Yerine

1. Yazarın Önsözü

Saygıdeğer okurlar, “Editörün Notu” da diyebileceğiniz bu önsöz ile sizlere birkaç gerçeği söylememe izin verin lütfen, buradaki fikirler keyfinizi kaçırıyorsa bana küfredebilirsiniz, ama “Kayıt Komitesi”ndeki diğer meslektaşlarımı eleştirmeyiniz lütfen.

1) *Patlama Kayıtları* romanını derlemek ve yazmak için bu aralar üzerinde çalıştığım romanımı bir kenara bıraktım, bu teklifi kabul etmemin nedenlerinden biri, o topraklarda büyümüş olmamdır, ama Patlama şehrinin bana rüyamda görsem bile inanamayacağım kadar büyük miktarda maddi olanak sağlamasının verdiği dürtünün ya da gizli güdünün de etkisi olduğunu itiraf etmek zorundayım. Okurların beni affetmesini diliyorum, bu paraya gerçekten ihtiyacım vardı, çok fazla erkeklik hormonu salgılayan bir erkeğin bir kadına ihtiyacı olduğu gibi. Vali, sekreterini bana şunu söylemesi için Pekin’e göndermişti: “Yan Hoca, vali, telif hakkı için ne kadar ücret talep ettiğinizi söylemenizi istedi sizden, şehirdeki tüm bankaları evinize taşımamanız şartıyla her şey kabulümüzdür.” Bu teklif karşısında vurulmuşa dönmüş, yere serilmiş ve paranın esiri olmuştum. Bu tarihî kayıtları yazarken ne kadar para kazandığımı sormayın bana lütfen, size sadece şunu söyleyebilirim, *Patlama Kayıt-*

ları'nı yazdıktan sonra bir daha hayatım boyunca para için endişelenmek zorunda kalmayacaktım, yeni bir ev, lüks bir araba, parayla satın alınabilecek tüm o şan şöhrer ve sosyal statüye değinmeyeceğim bile.

İşte böylece, *Patlama Kayıtları*'nın editörü ve yazarı olarak çalışmayı kabul etmiş bulundum. Açıkçası *Patlama Kayıtları*'nı yazarken çok zaman ve çaba harcadım, sadece okurların ve Patlama şehrinin hatırına değil, aynı zamanda sözleşmede belirtilen o büyük miktardaki para için yaptım bunu.

2) *Patlama Kayıtları*'nı yazmaya başlamadan önce, Vali Kong Mingliang ve tüm yayın kurulu üyeleri üç talebimi karşılamayı kabul ettiler. Bu üç talep şunlardı: (1) Sadece güvенеbileceğim materyalleri ve bilgileri kullanacağım, herhangi birinin bana dayatmaya çalışacağı örnek, olay ve isteği reddetme hakkım olacak; (2) Ben bir romancıyım ve bir romancının en çok önem verdiği şey yabancılaşmadır. Kayıtları yazarken geleneksel Çin tarihi kayıtlarının biçimini ve anlatı kalıplarını birebir kopyalamak yerine kendi yöntemimi kullanacağım; (3) Zeki ve sevimli bir sekreter ayarlamanızı istiyorum bana, en iyisi, mümkünse Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nden yeni mezun olmuş biri olsun lütfen.

3) Patlama şehri, bu kayıtları basmak ve yayımlamak için nasıl bir karar alacak olursa olsun, ben, eserin birincil yaratıcısı olarak, şehirle birlikte telif hakkının ortak sahibi olacağım, ama Patlama şehri ileride eseri basmamaya karar verirse, sonraki baskılar için münhasır hakka da sahip olacağım.

4) Eserin başka dillere yapılacak çevirilerinin (buna Hong Kong ve Tayvan için yapılacak klasik Çince baskılar da dahil), film ve diğer medya uyarlamalarının, internet üzerinde yeniden üretilmesi ya da serileştirilmesinin ve diğer uyarlamalarının yazarlık ve kullanım hakları,

eserin birincil yaratıcısı olarak bana, Yan Lianke'ye aittir, Patlama şehri ve tüm yayın kurulu üyeleri yazarlık ve kullanım haklarından feragat etmiştir.

Ve benzeri, vesaire.

Sevgili okurlar, aslında kamuya açıklanmaması gereken bir sürü şeyi buraya yazıverdim işte, bir beyefendinin kirli çamaşırlarını uluorta sergilemesi gibi. Hadi okuyun. Hadi küfredin bana. İçinizden herhangi biri, kim olursa olsun, o iffet abidesi taş kemerin¹ üzerine çıkıp rüzgârı kucaklayarak, tepesinde tam da güneş varken orospu, fahişe ya da yazarların en omurgasızını diye küfredebilir bana; öldüresiye küfredip tükürük okyanusunda boğabilirsiniz beni, ama beni sular altına gömmeden önce bir isteğim olacak sizlerden, ölüme mahkûm edilmiş bir suçlunun söylemek istediği son cümle gibi:

Okuyun bu kayıtları, şöyle bir karıştırıp birkaç sayfa okusanız da olur, mezarıma çiçek bırakırmışçasına!

2. *Patlama Kayıtları* Yayın Kurulu İsim Listesi

Onursal Müdür: Kong Mingliang; Patlama Valisi
Yönetici Müdür, Editör ve Eser Sahibi: Yan Lianke,
yazar ve Pekin Renmin Üniversitesi'nde profesör
Müdür Yardımcısı: Kong Mingguang, Patlama Eğitim Fakültesi'nde profesör ve eski "Patlama Şehri Yerel Kayıtları" yayın kurulu başkanı

Yayın Kurulu Üyeleri (Soyadlarının [Çince] imlerle yazılış sırasına göre listelenmiştir):

Kong Mingyao: Patlama şehrinin ünlü girişimcilerinden

1. Eski Çin'de, genç yaşta dul kalan kadınların ne kadar iffetli olduklarını göstermek için hükümet tarafından yaptırılan taş kemer. (Ç.N.)

Chen Yi: Eğitim Fakültesi'nde profesör
Li Jinjin: Belediye Kültür Ofisi kadrosundan, halk-
bilim uzmanı
He Zhaojin: Lisede Çin dili ve edebiyatı öğretmeni
Su Dianshi: Eğitim Akademisi'nde öğretim görevlisi
Ouyang Zhi: Kadın, işçi
Yang Feng: İşçi
Yang Xicheng: İşçi
Zhao Ming: Belediye Edebiyat Federasyonu'nda fo-
toğraf ve video sanatçısı

Grafik Uygulama: Luo Zhaolin
Düzeltili: Jin Jingmao
Mali İşler Sorumlusu: Liang Guodong, Dang Xueping

3. Derleme Süreci

- 1) Ağustos 2007'de valilik gidip Patlama şehri kayıtlarını derleme kararı aldı, "Patlama Şehri Yerel Kayıtları" adı kısaltılarak *Patlama Kayıtları*'na dönüştürüldü.
- 2) Eylül 2007'de *Patlama Kayıtları*'nın yayın kurulu kuruldu ve Eğitim Fakültesi'nde profesör olan Kong Mingguang kurulun başına geçirildi.
- 3) Ekim 2007'de yayın kurulu ilk toplantısını yaptı, yerel kayıtlar taranarak resmî derleme süreci başlatıldı.
- 4) Mart 2008'de belgeleri toplama süreci neredeyse tamamlandı.
- 5) Mart 2009'da ilk taslak yazılıp basıldı, incelenip yorumlanması için tüm şehir kadrolarına gönderildi.
- 6) Aralık 2009'da *Patlama Kayıtları* matbaaya gönderildi.

- 7) Şubat 2010'da basımı tamamlandı.
- 8) Ekim 2010'da, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümünde, şehir yönetimi *Patlama Kayıtları*'nın daha geniş kitlelere ulaştırılması ve bir edebiyat şaheserine dönüştürülmesi amacıyla bu topraklarda doğup büyümüş, ama Pekin'de yaşayan, ünlü yazar Yan Lianke'yi eseri yeni baştan yazması için işe almaya karar verdi. Projenin amacı Patlama şehrinin köyden kasabaya, kasabadan şehre, şehirden de eyalet düzeyinde bir metropole dönüşme sürecini belgelemek ve şehrin kahramanlarına, olağanüstü yeteneklerine ve halkına güzelleme yapmaktı.
- 9) 10 Ekim 2010'da ünlü yazar Yan Lianke memleketine döndü, *Patlama Kayıtları*'nın yayın kurulu başkanlığına resmî olarak atandıktan sonra hemen çalışmaya başladı.
- 10) Kasım 2010'un sonlarına doğru, uzun bir okuma, araştırma, röportaj ve düşünme süreci sonrasında Yan Lianke, *Patlama Kayıtları*'nın yeniden nasıl yazılabileceğine dair önerilerini sundu, eserin tamamen bir kişinin bakış açısından yazılmasını talep etti, bu talebi vali tarafından onaylandı sonunda.
- 11) Şubat 2011'de Yan Lianke, *Patlama Kayıtları* için yeni bir anlatı taslağı hazırladı.
- 12) Ekim 2011'de *Patlama Kayıtları*'nın yeniden yazılıp düzenlenmesi sürecine resmî olarak başlandı.
- 13) Mart 2012'de Yan Lianke, Hong Kong Baptist Üniversitesi'nde düzenlenen uluslararası yazarlık atölyesinde *Patlama Kayıtları*'nın çoğunu yazmayı bitirdi.
- 14) Ağustos 2012'de *Patlama Kayıtları*'nın ilk taslağı tamamlandı.

- 15) Eylül 2012'de *Patlama Kayıtları* okunup değerlendirilmesi için şehir yönetimine ve halkın her kesiminden çeşitli kişilere dağıtılmasıyla birlikte büyük bir kargaşa yaşandı, ardı arkası kesilmeyen karşıt sesler ve küfürler duyuldu, bunların sonucunda *Patlama Kayıtları* elden ele dolaşıp gizlice okunan, efsanevi bir şehir kaydı haline geldi.
- 16) 2013'te *Patlama Kayıtları* sonunda Hong Kong ve Tayvan'da yayımlanmaya başladığında aynı anda kıta Çin'inde de yayımlanmaya başladı, ama Patlama şehrinin tüm yöneticileri, kadroları, aydınları ve halkı, bu absürd ve akıl almaz şehir kaydını tanımayı reddetti, böylece şimdiye kadar hiçbir yerde eşi benzeri görülmemiş, tarih karşıtı bir hareket başladı, bunun sonucunda Yan Lianke'ye memleketine bir daha geri dönmemesi emri verildi, doğup büyüdüğü topraklara dönemeyecekti artık Yan Lianke.

İkinci Bölüm

Coğrafi Evrim (1)

1. Doğal Köy

Song Hanedanı

Kuzey Song Hanedanı döneminde, yeni başkent Bianliang (şimdiki Kaifeng), eski başkent Luoyang'ın 350 kilometre batısında, Luoyang'ın 70 kilometre güneybatısında Gaoyi ilçesi vardı, ilçenin ortasından geçen Funiu Dağı'nın en yüksek tepesinin altındaki yerkabuğu hâlâ erimiş durumda olduğundan jeotermal bir hareketlilik vardı burada, volkanik patlamalar yaşıyor ve çıkan duman aylar boyunca dağılmıyordu. O zamanlar insanlar, yerkabuğu ve levha tektoniği gibi coğrafi terimleri bilmediklerinden yerin çatlama ya da yerin patlaması diye adlandırıyorlardı bu olayı. Yanardağın etrafında yaşayanlar, topraklarının çatlama yüzünden, hayatta kalabilmek için birer birer göç etmeye başladılar. Bazıları kraterin ağzından 50 kilometre uzaklıkta olan Balou Sıradağları'na kaçtı, buraya yerleşip tarıma başlayarak bir köy kurdular, yerin çatlama ve yerin patlaması yüzünden yapılan toplu göçü anmak için Patlama denildi bu köye.

Yuan Hanedanı

Patlama köyü kurulduğunda yüz kadar sakini vardı, köyün önünde Yi Nehri, arkasında Balou Sıradağları yer

aldığından, arazisi de düz ve geniş olduğundan, çiftçiler sık sık köyde toplanıp takas yapmaya ya da mal alıp satmaya başladılar, bunun sonucunda köy yavaş yavaş küçük bir pazar haline geldi.

Ming Hanedanı

Patlama köyünün nüfusu beş yüzün üzerine çıktı, sakinlerinin çoğunun soyadı Kong¹ ya da Zhu idi, çoğu Konfüçyüs'ün torunu olduğunu iddia ediyordu, ama bu iddiayı doğrulayacak soyağacı kayıtları yoktu. Köy pazarının olduğu günler bazı kurallar vardı, pazar sadece ayın birinci, on birinci ve yirmi birinci günü kurulur, çiftçiler de o günlerde pazarda toplanarak mal alıp satarlardı.

Qing Hanedanı

Qing Hanedanı döneminde toplumun refah düzeyi düştü, Çin'in dört bir yanında isyanlar çıkmaya başladı. Li Zicheng ve askerleri Henan'a girince, Patlama köyü ve Qing ordusu arasında bir savaş patlak verdi, Patlama köyü ve etrafındaki köyler hırsızlık ve yağmalamaya maruz kaldılar, hayvanlarını otlatan ya da mahsullerini toplayan çiftçiler yağmalandılar, bunun ardından yıllarca süren bir kuraklık yaşandı, buğday başakları ürün vermedi, bitkiler çiçek açmadı, bu durumdan sağ çıkamayacaklarını anlayan Patlama sakinleri batıya kaçıp Shaanxi, Gansu ve Xinjiang eyaletlerine gittiler, köyde ne bacası tüten ne de ocağı yanan bir hane kaldı, köy tamamen yok edilmişti.

Cumhuriyet Dönemi

İnsanlar gelip gitmeye başladılar, bacası tüten, çatısı

1. Konfüçyüs'ün soyadı. (Ç.N.)

sazdan evler yapıldı, köy yeniden gelişiyordu, hayatın döngüsü düzenini kurdu yine, köyün nüfusu artmaya başladı. O zamanın Gaoyi ilçesi tarihî kayıtlarına göre, Patlama köyünün nüfusu birkaç yüze ulaşıyordu, suya yakın olduklarından ulaşım kolaydı, Balou Sıradağları'nın eteklerindeki diğer köyler için yeniden bir pazar haline gelen köye kanaatkâr bir hava hâkimdi, halkın yaşamı iyiye gidiyordu. Cumhuriyet döneminin ortalarına doğru komşu köylerde büyük kömür rezervleri keşfedilince demiryolu hattı buralara kadar uzatıldı, köyün on kilometre yakınına bir tren istasyonu kuruldu, işte o zaman köyün eski huzuru kalmadı ve hızla gelişmeye başladı, mal alım satım akışı daha kolay hale geldi, köy doğallığını yavaş yavaş yitirip sosyal köy sistemine dahil oldu.

2. Sosyal Köy (1)

1949'da yeni Çin kurulunca, Patlama köyünün tarihi de acısıyla tatlısıyla yeni Çin'in yaşadığı büyük değişimin bir minyatürü oldu. Toprak reformu sırasında toprak ağalarının tarlalarının ellerinden alınmasını gördü, arazilerin yeniden paylaşılmasının şaşkınlığını ve coşkusunu yaşadı, Zhu soyadlı bir toprak ağasının üç karısının tam zamanlı çalışın üç marabaya dönüşmesine şahit oldu. Kong soyadlı bir maraba –Vali Kong Mingliang'ın dedesi– toprak ağasının üçüncü karısını elde ettiği gibi yatağa attı aynı gece, ama onun o göksel varlıkları andırın vücuduna dokunmaya cesaret edemedi, yatağın önünde diz çöküp güneş doğudan yükselene kadar durmadan secde etti kadına, sonunda onun ilkelik derecesinde basit ve dürüst bir adam olduğunu gören kadın, onu yerden kaldırıp yatağın üzerine çekti, adamın giysilerini çıkarıp kendi üzerine uzanmasını istedi ondan. İşte o gece Kong Mingliang'ın babası Kong Dongde'nin ana rahmi-

ne düştüğü geceydi ve böylece şanlı Kong soyu ve ileride *Patlama Kayıtları*'nda görülecek olan o muhteşem efsane başlamış oldu. Kurtuluş'tan sonra, daha önce köylülere paylaştırılmış olan araziler, bu kez de kolektif paylaştırma açıldı, bunun üzerine Vali Kong'un dedesi, kendi arazisinin önüne oturup yüksek sesle ağlamaya başladı. Üç gün üç gece kesintisiz ağladıktan sonra hemen hemen tüm toprak sahiplerinin dikkatini çekti, toprak sahiplerinin her biri kendi arazisinin önüne gidip kaybettikleri topraklar için ağlamaya başladı, ama Vali Kong'un ninesi, Zhu'nun üçüncü karısı, tarlanın önünde durup saçlarını tararken gülmekle yetindi sadece. Kadının tek bir kelime bile etmeden, öyle uzun uzun gülmesinin gizli bir anlamı vardı tabii. Daha sonra Patlama köyünün "ağlama geleneği"ne kaynaklık edecekti bu tavır (aşağıda daha ayrıntılı bir açıklama yapılacak). Bunun ardından gerçekleştirilen Çin'in Üç Kötülük ve Beş Kötülük'e Karşı Hareket¹ kampanyası süresince, Patlama köyü sakinleri soluğu ormanda alıp ağaçları keserek çapa sapı ve ahşap tabureler yapmaya başladılar, bunun sonucunda da hapis cezasına çarptırıldılar, dövüldüler ve çalışma kamplarına gönderilip çalışarak yeniden eğitime maruz kaldılar, sarsıcı gelişmelerdi bu olaylar. Bu dönemde Kong Dongde, kooperatife ait birkaç tarım aletini kazara kırınca, sosyalizmin tarım aletlerine zarar vermekle hüküm giyip hapse atıldı, Kong ailesinin o zamandan beri yaşadığı en ağır travma olmuştur bu, aynı zamanda bu tarihi kayıtların yazarının fırçayı mürekkebe batırıp yazmaya başlamasının nedenidir de.

1. 1951-1952 yılları arasında Çin'de yukarıdan aşağıya doğru gerçekleştirilen, sosyalizmin inşasının şehirde köye doğru uygulanmasını öngören, "yolsuzluk, israf ve bürokrasi karşıtı" hareket, sonradan "rüşvet, vergi kaçırma, devlet mülkünü çalınma, devlet sözleşmelerinde hile yapma ve devletin ekonomik istihbaratını çalma karşıtı" bir harekete dönüştü. (Yazarın notu.)

1958'de tüm Çin'de eksisiz bir şekilde uygulanacak olan bir kolektifleştirme süreci başladı, Patlama köyü, Halk Komünü'nün altında çalışacak olan bir üretim tu-
gayına dönüştürüldü, köyün Halk Cumhuriyeti ile bir-
likte paylaşacağı onuru ve acıyı daha da güçlendirdi bu.

1966'da Kültür Devrimi'nin patlak vermesiyle Kong ve Zhu soyadlarını taşıyanlar Patlama köyünün iki bü-
yük fraksiyonuna dönüştüler. Bu sırada köyün en yaygın
üçüncü soyadını taşıyan Cheng ailesi, bir dağın zirvesine
oturup kaplanların dövüşmesini izlermişçesine sessiz ka-
larak günlerini sakin bir şekilde geçirmeye devam etti.
Devrim, Patlama köyünde bir sınıf mücadelesine dönü-
şmüştü, ardından da sınıf çatışması başladı. Devrim bo-
yunca yıllarca süren çatışmada kimi öldü, kimi hapse
atıldı, kimiye ailesini doyurabilmek için tarımla uğraşip
hayata tutunmaya devam etti. Kong Mingliang'ın babası
Kong Dongde tarlada çapa yaparken o kadar çok eğil-
mişti ki sırtını kuş pislikleri kaplamıştı, bu kuş pislikleri
sırtından damlayan terle birleşince iyice yayılmış, beyaz
gömleğinin üzerinde Çin haritasının şeklini almıştı,
gömleği haftalardır yıkanmadığından o kuş pisliğinden
oluşmuş Çin haritası da haftalardır gömleğinin üzerinde
duruyordu, bunu fark eden biri durumu köyün muhtarı
Zhu Qingfang'a bildirdi. Zhu Qingfang bunun çok
önemli bir mesele olduğuna karar verip durumu komü-
ne ve ilçe yöneticilerine rapor etti, bunun sonucunda
Kong Dongde yeniden hapse atılıp çalışma kampına
gönderildi. Nihayet bir gün salınınca sessizce köye dön-
dü, ama Patlama köyü yeni bir tarihsel döneme girmişti.

Patlama Kayıtları'nın yeni bir rotası ve kalemi vardı
artık.

3. Sosyal Köy (2)

Erken kış, hava soğuk, toprak donmuş, herkes kedi gibi evinin bir köşesine kıvrılmış, ağaçlar bile kuruyup kalmış soğuktan. Serçeler kümeler halinde saçakların altında uçuşuyor. Tüm Patlama köyü huzur içinde, her şey sessiz ve dinlenmekte.

Kong Dongde hapisten çıkıp köye döndü. Dönüşü öyle sessiz ve öyle ani oldu ki kimsenin ruhu bile duymadı, kendini bir ay eve kapadı, kapıdan dışarıya bir adım bile atmadı. Sonuçta altmış iki yaşında bir adam, on iki yılı hapiste geçmiş; onun hapisanede ne acılara katlandığını kimse bilmiyordu, orada neler yaptığını, nasıl bir yaşam sürdürdüğünü ya da neler çektiğini de kimse bilmiyordu. İşte bir ay önce, gecenin bir körü evinin kapısını çalıp içindekileri şaşırtarak karısı ve oğullarını gözyaşlarına boğdu, dahası da var, ona ne yiyip ne içmek istediğini sormak dışında, hepsi ölüm sessizliğine büründü evdekilerin, bunun dışında ne bir ses ne de bir nefes.

Aslında ölüm cezasına çarptırılmıştı Kong Dongde. Herkes öldüğünü sanıyordu, ama aksi gibi capcanlı bir şekilde geri döndü. Saçı tümünden ağarmış ve bir ağaç dalı kadar zayıflamıştı, gözleri de hareket etmese bir cesetten farkı olmayacaktı.

Uzandığındaysa gerçekten de bir ölüyü andırıyordu, yaşayanlarla hiçbir benzerliği yoktu artık.

Birkaç hafta süren ölüm sessizliğinden sonra yüzünde yaşamın renkleri belirdi yine, oğullarını yatağının önüne çağırıp bir dizi şaşırtıcı şey söyledi onlara:

“Dünya değişti artık, üretim tugayları ileride üretim tugayı diye anılmayacak, köy denilecek onlara.

Topraklar köylülere geri dağıtılacak, yeniden çalışmaya başlayıp ticaret yapacağız.

Patlama köyünde Zhu ve Cheng ailelerinin miadı

doldu artık, hâkimiyeti Kong ailesinin devralmasının zamanı gelmiştir.”

Yirmisinde evlenmişti, otuzlarında oğulları oldu. Şimdi dört oğlu birden ona bakıyordu büyümüş de yuvadan ayrılmak isteyen dört enik gibi. En büyükleri Kong Mingguang, ikincisi Kong Mingliang, üçüncüsü Kong Mingyao ve dördüncüsü Kong Minghui yatağın önünde sıra olmuş, ayakta dikiliyorlardı. Yatağın altında içinde Japon soforası yanmakta olan bir mangal vardı, sofora ağacının keskin kokusu odanın içini doldurmuş, mangalın ateşi hepsinin yüzünü sarı bir ışıltıyla sarmıştı. Duvardaki kertenkele Kong Dongde'nin zayıf sesini duyunca başını çevirip altmış iki yaşında olmasına rağmen daha yaşlı gösteren adama baktı, kertenkelenin siyah ve beyazdan oluşan o iki küçük gözü kocaman açıldı. Sahibini gören bir köpek gibi kuyruğunu salladı kertenkele Kong Dongde'nin başının üzerinde. Odanın doğu köşesindeki örümcek de onun sesini duymuştu; o yöne dönünce başını kaldırdı ve böylece göbeğini açığa çıkardı.

“Hepiniz gidin,” dedi Kong Dongde eliyle kapıyı işaret edip, iki haftadır gülmeyen yüzü ince bir altın tabakasıyla kaplıymış gibi parlıyordu. “Hemen şimdi gidin, doğuya, batıya, kuzeye ve güneye doğru yola çıkın, ardınıza bile bakmayın, dümdüz ilerleyin, bir şeye denk gelerseniz eğilip yerden alın onu, işte o şey bundan sonraki hayatınızın gidişatını belirleyecek sizin.”

Babalarının delirdiğini düşünen çocuklar çıt bile çıkarmadı.

Babaları sözlerini üç kez tekrar etti, en sonunda sesi tam da onlara yalvarıyormuşçasına çıkarken ikinci oğlu Kong Mingliang, ağabeyi Mingguang'a anlamlı bir bakış attı, küçük kardeşleri Mingyao ve Minghui'yi de yanlarına alarak mangalın, taburenin, anne ve babalarının, kertenkele ve örümceğin yanından ayrıлып tereddüt içinde kapıya yöneldiler.

Bu gidişin ardından her şey değişti, dünya bir daha eskisi gibi olmayacaktı artık. Patlama köyünün tarihî kayıtlarında yeni bir döneme girildi böylece.

Çocuklar gittikten sonra, konuşma boyunca yatağın yanında oturan anneleri gözlerini kocasına dikip, “Delirdin mi sen?” diye sordu.

“Bir şişe içki içmek istiyorum,” dedi adam.

“Eskisi gibi değilsin artık,” dedi kadın.

“Bizim evden bir imparator çıkacak,” dedi adam, “ama bizim dört oğlandan hangisi imparator olacak, işte onu bilmiyorum.”

Erkeğinin yanından uysalca ayrılıp ona içki ve meze hazırlamaya gitti kadın. Ardından hazırladıklarıyla birlikte uysalca geri döndü. Eve geri döndüğünden beri ona dokunmamıştı adam. Kadın ve erkek arasında olan o işi unutmuşa benziyor gibi bir hali vardı. Fakat bir anda, altmış yaşındaki karısı tam da odadan çıkmak üzereyken, arkasından yakalayıp yatağın üzerine attı onu, böylece giysilerin parçalanışını ve çığlık seslerini çoktandır unutmuş olan yatak bir kez daha hatırladı onları.

Gecenin bir körüydü ve ay ışığı sular misali dökülüyordu köyün üzerine.

Evlerin saçakları altındaki yuvalarına sığınmış olan serçeler arada sırada cıvıldaşıyorlardı. Abartılı bir sessizlik hâkimdi köye, sokaklar boyunca uzanan dükkânlar mezar taşlarını andırıyordu. Kong ailesinin dört oğlu, evden ayrıldıktan sonra, çabucak köyün kavşağına vardıklarında Mingliang şöyle dedi: “Hadi şimdi ayrılalım, her birimiz bir yöne gidelim, bir şey bulan olursa hemen buraya geri dönsün.”

Her biri bir yön seçip kendi yoluna gitti.

Bir numara doğuya, iki numara batıya, üç numara güneye, dört numara da kuzeye yöneldi, gecenin sessizliğinde yuvalarından ayrılan dört kuş yavrusu gibi dağıl-

dılar. Köy dağın eteğine kurulmuştu, köyün anayolu doğudan batıya doğru uzanıyor, ara sokaklarsa güneyden kuzeye doğru sıralanıyordu, kavşak köyün doğusunda yer aldığından bir, üç ve dört numara ara sokaklardan geçip hızlı bir şekilde köyün dışına çıktılar, batıya gitmekte olan iki numara, Kong Mingliang ise anayoldan geri dönüp bütün köyü gerisingeri yeniden arşınlamak zorunda kaldı; gecenin karanlığında, ay ışığı, hava ve köpek sesleri dışında hiçbir şeyle karşılaşmadı.

Tam da umudunu yitirmek üzereyken birden bir kapının açıldığını duydu.

Açılan kapı, köyün tek kiremit çatılı evinin kapısıydı, söğütten yapılmış büyük, çift kanatlı kapı daha yeni kırmızıya boyanmıştı. Bir bambunun kırılması gibi gıcırdayan kapının sesi bile kırmızıydı ve keskin bir boya kokusuna sahipti. Köyün eski muhtarı Zhu Qingfang'ın eviydi bu. Kapı açıldıktan sonra muhtarın kızı Zhu Ying çıktı dışarıya, tam birkaç adım atmıştı ki aheste aheste ona doğru yürüyen, kendinden birkaç yaş büyük olan Kong Mingliang'ı gördü.

İkisi de şaşkınlıktan kalakaldı bir an.

Birkaç saniye sonra, bundan sonraki hayatları boyunca kulaklarında çınlayacak olan şu sözleri duydu ikisi de:

“Siktir! Bir hayalete denk geldim,” dedi Kong Mingliang.

“Seninle karşılaşacağımı hiç düşünmemiştim,” dedi Zhu Ying şaşkınca. “Gecenin bir körü nereye gidiyorsun böyle?”

“Buraya geliyordum.” Kong Mingliang ay ışığı altında Zhu Ying'e kötü kötü bakıp sert bir şekilde devam etti konuşmasına: “Sizin duvarın üzerinden atlamayı düşünüyordum aslında, babanı boğazlayacak, sana da tecavüz edecektim. Hiç havamda değilim ama şimdi.” Konuşmasını bitirdikten sonra ardına dönüp büyük adım-

larla anayol boyunca gerisingeri doğuya doğru ilerlemeye koyuldu, doğuya doğru giden ağabeyi ile güney ve kuzeye doğru giden iki kardeşiyle kavşakta buluşmak üzere hızlı yürüyordu, damarlarında bir şey patlayacakmışcasına acıyordu ayakları. Gelgelelim patlamak üzere olan o damarlarda, ne olduğunu bir türlü çıkaramadığı ama ona mutluluk veren bir şey de vardı. Kükremek, derin bir uykuya dalmış olan Patlama köyü sakinlerini kükreyerek uyandırmak istiyordu, ama tam kükreyecekti ki ardından ona seslenen Zhu Ying'in sesini duydu birden:

“Kong Mingliang, ne şanssızmışım, kapıdan çıkar çıkmaz sana rastladım bugün! Başka yolu yok, madem sana rastladım, sana varmaktan başka çarem yok artık. Seninle evlenince tüm Kong ailesini ömrüm boyunca sahipleneceğim.”

Zhu Ying'in ardında bir şimşek gibi çakan bağırmasını duyan Kong Mingliang arkasına dönünce, Cheng ailesinin kızı Cheng Qing'in elinde bir Çin feneriyle arka sokaklardan birinden çıktığını gördü. Onların komşusu olan Yang Baoqing de elinde bir çakmakla başka bir sokaktan çıkageldi. O sırada köydekilerin İkinci Köpek diye seslendikleri Ergou da elinde bir el feneriyle başka bir sokaktan çıkıverdi.

Köyün dört bir yanı aydınlandı birden, başta seyrek duyulan ayak sesleri denize kavuşan bir nehir gibi çağıldamaya başladı. Köydeki herkes kendi ışığının altında bir şeyler aramaya çıkmıştı sanki. Bir sürü insan toplanmıştı kavşakta, imparatorun ölüm haberi gibi ulusal düzeyde önemli bir şeyi tartışıyorlardı sanki aralarında, aksi takdirde görevliler onlarca yıldır halk komünü diye adlandırılan şeyi şimdi neden köye dönüştürmek istensindi; üretim tugaylarına yeniden köy, üretim ekiplerine de köylülerden oluşan küçük grup mu denilecekti şimdi, ya da uzun süredir devlet mülkiyetinde olan araziler şimdi birdenbi-

re köylünün eline geri mi dönüyordu? Ayrıca insanları pazarda ticaret yapmaya teşvik ediyorlardı bir de ciddi ciddi. Daha öncesinde ticaret yaparken yakalanırsan tutuklanır, köyün sokaklarında dolaştırılarak teşhir edilirdin sana ama şimdi, bir gecede değişmişti her şey, hayret verici bir şekilde ticaret yapmaya teşvik ediliyordu insanlar.

Bir hanedan değişimi ve yanı sıra coğrafi bir evrim başlamış, yer isimleri bile değiştirilmişti, bir zamanlar soyadı Zhang olanlar Li olarak anılıyordu şimdi, dünya baş aşağı çevrilmişti sanki; siyaha beyaz, beyaza siyah deniliyordu artık.

Yeri göğü oynatan bu hanedan değişiminden ötürü Patlama köyü sakinleri o gece uyurken aynı rüyayı gördüklerini iddia ettiler: Rüyalarında altmış ya da yetmiş yaşlarında, bir deri bir kemik kalmış, hapishaneden daha yeni kaçmış, yaşlı bir adam varmış, işte bu yaşlı adam omuzlarını sarsıp ellerinden çekiştirerek sokaklara çıkarmış onları, dümdüz ilerlemelerini istemiş onlardan, arkalarına bile bakmayacaklarmış, ilk karşılaştıkları şeyi bir alamet olarak görüp bundan sonraki hayatlarını ona göre şekillendireceklermiş. Kimi ona inanmamış, uyanır uyanmaz bir yana dönüp uyumaya devam etmiş ama uykuya dalar dalmaz yine aynı rüyayı görmüş, aynı şey üst üste defalarca tekrarlanmış: Hapishaneden kaçmış olan o yaşlı adam onları uyandırıp sokağa çıkmalarını ve dümdüz ilerlemelerini istemiş yine onlardan, bozuk para ya da bir banknota rastlarsa ticarete atılıp çok para kazanacakları anlamına geliyormuş bu. Yere düşmüş bir kadın eşyasına rastlarsa iyi bir evlilikleri olacağı ya da gönül ilişkilerinde talihli olacakları anlamına geliyormuş. Bir-biri ardına rüyalarından uyanan insanlar ayakkabılarını giyip fenerlerini kaptıkları gibi sokaklara attılar kendilerini, birbirlerine rüyalarından bahsedip sokakta gördükleri şeyleri ya da tuhaflikları anlattılar. Elindeki bozuk

para ya da banknotu heyecanla yukarı kaldıran biri kapıdan dışarı çıkar çıkmaz yolun kenarında para bulduğunu söyledi. Kırmızı bir saç ipi ya da bir kızın kaybettiği plastik bir tokayı bulan biri etrafındakilere bunun neyin alameti olduğunu sordu.

Aralarında bir de olsa on yaşındaki Cheng Qing diye bir kız çocuğu vardı, o da aynı rüyayı görmüştü. Rüyada gördüğü şeyin üzerine bir fener alıp dışarı çıkmış, yolun ortasında parmak şeklinde, kar beyazı bir kaput bulmuştu. Kaputun ne olduğunu ya da onu bulmasının neyin alameti olduğunu bilmiyordu, elindeki kaputla kalabalığın arasına dalıp yetişkinlere onun ne olduğunu sordu, görmüş geçirmiş birkaç adam kahkahalar atıp kadınla erkeğin yatağa girdiklerinde kullandıkları bir şey olduğunu söylediler, bunun üzerine heyecanlanıp daha bir meraklanan Cheng Qing, tam da kadınla erkeğin yatağa girdiklerinde neden onu kullandıklarını sormuştu ki kalabalığın arasına dalan annesi kızı tokatladığı gibi kolundan çekiştirerek oradan uzaklaştırdı.

Kalabalık bir anda kahkahalara boğuldu.

Kong Mingliang etrafı ışığa ve kahkahaya boğmuş kalabalığın arasına katılmadı. Batıya doğru giderken karşılaştığı ilk kişinin düşman ailenin kızı Zhu Ying olmasının neyin alameti olduğunu bilmiyordu. Zhu Ying'in ardından ona seslenmesi kalbine kazınmıştı Kong Mingliang'ın, ama bunun ne anlama geldiğini de çıkaramıyordu bir türlü, sanki elinde bir deste anahtarla bir kapının önünde durmuştu da kapıyı hangi anahtarın açacağını bilemiyordu. Kavşağın batıya giden tarafında tereddüt içinde ayakta dikilirken ayak tabanına sert bir şeyin battığını hissetti, eğilip almak istedi onu ama bir yandan da çakıtaşı gibi önemsiz bir şey olduğundan şüpheleniyordu, orada öylece durmuştu, eğilmeye üşenirken sağ ayak tabanının tam ortasına süngü gibi girdiğini duyumsadı o nesnenin. So-

Yi Nehri ile Balou Sıradağları arasındaki vadide konumlanan Patlama köyü, bin yıl önce volkanik bir patlamadan kaçan göçmenler tarafından kurulmuştur. Gelgelelim Mao sonrası dönemde, burası küçük bir köyden uçsuz bucaksız bir metropole dönüşünce "patlama" ismi bambaşka bir anlam kazanır. Bu hızlı büyümenin ardında köyün önde gelen üç ailesi vardır: Kong biraderler, kasabanın eski muhtarının kızı Zhu Ying ve ilçe yöneticisi olarak başlayıp güçlü bir politikacı ve işadamına dönüşen Cheng Qing. Sadakat, aldatma, tutku ve ihtirastan oluşan güçlü bir ağla birbirine dolanan bu karakterler kasabanın süper güçlü bir şehre dönüşmesinin ardındaki güdümü oluştururlar.

İki kez Man Booker Uluslararası Ödülü'ne aday gösterilen, Franz Kafka Ödülü'nün de sahibi olan Yan Lianke, absürdlüğün yanı sıra zekâ ve nükteyle dolup taşan *Patlama Kayıtları*'nda güç ve ihtirasın yol açtığı büyük tehlikeleri, yozlaşma ve açgözlülüğün sonuçlarını, aileler arası sevgi ve nefretin ayrıştırıcı dinamiklerini ve insan evladının hayatın acı gerçekleri karşısındaki direnme gücünü gözler önüne seriyor.

Yan Lianke, Patlama Kayıtları'nda o sakınmasız gözünü bu kez günümüze ve gelecek tahayyüllerine çeviriyor; Çin'in o baş döndürücü zenginleşmesini ve kolektif vicdanındaki çarpıcı çözülmenin kaydı tutuyor.

Jiayang Fan, New York Times Book Review

#ihtiras #ekonomikbüyüme #siyaset #güç #yozlaşma #iktidarhırsı
#tamahkarlık #çin

 can roman

can.yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinlari

ISBN 978-975-87-2172-1

9 789750 739729